

מסוד החנוך והתורה - הסתלקה לתרבות תורנית

גליונות לעיון בפרשת השבוע
בעריכת ד"ר נחמה ליבוביץ
שנת העשרים ושתיים

חשבונו לא יוספע
עלון התדרכה

פרק כ' כ"ב-כ"ט
פרק אחרון (ע' גם גליון חוקת תש"י)

חוקת (תשכ"ג)

א. שאלות ודיוקים ברש"י

- (1) כב: ד"ה כל העדה: כלם שלמים ועומדים להכנס לארץ, שלא היה בהן אחד מאותם שנבזרה גזרה עליהם, שכבר כלו מתי מדבר. ואלו מאותן שכתוב בהם (דב' ד) "חיים כלכם חיוס".
 - (2) כב: ד"ה על גבול ארץ אדום: סגיד שספני שנתחברו כאן להתקרב לעשו חרשע גפרצו מעשיהם וחסרו הצדיק הזה, וכן הנביא אומר שיתחשפט (דברי הימים ב' כ' לד): "בהתחברך עם אחיזהו פרץ ה' את מעשיך".
 - (3) כח: ד"ה קח את אחרון בדבריהם של נחומים: "אשריך שתראה כתרך נתון לבנך, מה שאין אני זכאי לכך".
 - (4) כז: ד"ה את בגדיו: את בגדי כהונה גדולה, חלבישהו וחפשיסם מעליו על בנו בפניו. אמר לו: "הכנס למטה" ובכנסו, ראה מיטת מוצעת ונר דולק, אמר לו: "עלה למיטת" ועלה. "פשוט ידיך" ופשוט. "קסוף פיך" וקסוף. "מצום עיניך" - ועצם. סיד חסר משה לאותה מיטת, וזוהו שנאמר לו (דב' לב) "כאשר סת אחרון אחיך" - מיטת שנתאווה לה.
 - (5) כז: ד"ה ויעש משהו אף על פי שדבר קשה לו - לא עבב.
- (א) מה קשה לו?
(ב) מפרשי המדרש מקשים: למח אסר הדרשון מאותם שכתוב בהם "חיים כלכם חיוס" ולמה לא אסר: "אותם שכתוב בהם"?
 - ישב קושיהם.
 - (א) דברי המדרש האלה חסובאים ברשי הסותים: הלא הכתוב אומר בפירוש על פס מה הצדיק - ומה ראה לחם סיבה אחרת?
 - א"א (ב) מה הראיה שלשון הכתוב שנתחברו להתקרב לעשו?
 - וע' גליון חוקת תש"י א.
 - השנה דבריו לויקרא ח' ב' ד"ה קח את אחרון: קחנו בדברים וסמכנו. (א) מה חקשי המשותף, ולמה לא הסתפק גם במקומנו בפירוש שאמר שם וחוסף עוד את הדברים שאמר משה?
 - (ב) מה ראה לשים בפי משה דווקא דברי נחומים אלה, מה רסד לחם בכתוב?
 - (א) מפרשי רשי מקשים: סגיון לו שאלה בגדי כהונה גדולה?
 - (ב) סגיון שצוה הקב"ה על משה לחלביש בגדי כהונה גדולה, וחלא לא באמר דבר זה בפסוק?
 - א"א (ב) מה ראה רשי לחביא את דברי האגדה (הכנס למערה...) בשלמותם, וחלא רשי עצמו אסר שתינו סביא אלא "אגדה המיטבת דברי המסרה" (וע' בר' ג' ח ד"ה וישמרו) ומה סיושב על ידו כאן על ידי אגדה זו?
 - א (א) מה קשה לו?
א"א (ב) חשונה דברי רשי למטה יב כח ד"ה כאשר צוה ה' את משה ואחרון. ויקרא ה לו ד"ה ויעש אחרון ובגיו ביטרא סז לו ד"ה ויעש כאשר צוה במדבר ה ג ד"ה ויעש כן אחרון במדבר לא ג ד"ה וידבר משה. התוכל למצוא טעם לכך, למח לא באמר כלום בגר' יב ד וילך אגרט כאשר דבר אליו ה'?

(א) השנה דברי רשי בראשית ה' טו.
דלמד ויראו אחי יוסף כי מה
אביהם: "מהו ויראו"? הכירו
במיתתו אצל יוסף, שחיו רגילים
לספור על שולחנו של יוסף והיה
מקרבן בשביל כבוד אביו -
ומשמת יעקב לא קרבן.
- האם קשי אחר הוא העומד לפני
רשי במקומנו ובפסוק בבראשית
או שמתרץ הוא כאן ושם קשיים שונים?
xx(ב) מהו הרעיון הכללי הכלול בדברי חס?
ומה מסומל בתשובה שנתפנה י' לחס?

(א) חסבר למה ניתן לחרגם "כי גוע"
"דהא מית" אם בחרגם "ויראו"
ואתחזיאו?
(ב) האם ה"כי" שבפסוקנו דומה ל"כי"
של בר' טו חס: "ועדראו האנשים
כי הובאו בית יוסף או ל"כי"
של בר' נ' טו: "ויראו אחי יוסף
כי מה אביהם?"
xx(ג) מה ראה להביא את פסוקי איוב בסוף
דבריו, וחלא אין בהם בכלל המלה
"כי"?

(6) כמו י"ה ויראו על העדה: כשראו
משח ואלעזר יורדים ואחרון
לא ירד, אמרו: "היכן הוא
אחרון?" אמרו לחס: "למה".
אמרו: "אפשר מי שעמד כנגד
המלאך ועצר את המגפה ישלם
בו מלאך המות?"
מיד בקש משח רחמים וחראותו מלאכי השרת
לחס מוטל במיסה, ראו והאמינו.

(7) כחו: י"ה כי גוע: מומר אני שהמתרגם "רהא
מית" טופה הוא, אלא אם כן מתרגם
"ויראו" - ואתחזיאו, שלא אמרו
רבותינו "כי" זה משמש בלשון "דהא",
אלא עם מדרש שנסתלקו ענני הכבוד
וכדאמר ר' אבהו "אל תקרי ויראו"
אלא ויראו, ועל לשון זה נופל
לשון "דהא", לפי שהוא נתינת טעם
למה שלמעלה היסגנו. למה ויראו?
לפי שהרי מה אחרון. אבל על הרגום
לחזו כל בנישחא" אין לשון "דהא"
אלא לשון "אשר", שהוא סגזרת שמוט
"אם", שמצינו "אם" משמש בלשון "אשר"
כמו (איוב כב) "ואם מדוע לא תקצר
רוחך ותרבה "אם" מפורשים מזה
הלשון (איוב יד) "אם חרוצים
ימיך".

* להבנת דבריו: רשי כא א: וישמע
הכנעני: שמע שמת אחרון ונסתלקו
ענני הכבוד.

ב. ויראו כל העדה כי גוע אחרון

רלב"ג: אפשר שירצה בזה, מפני שהיה מותו בראש חחר, שהיה מקום גראה סרחוק ראו זה כל
העדה.
או ירצה בזה - וחוא היותר נכון - כי כלם הבינו וראו מה שנפקד מהם במותו, כי
הוא היה משתדל בחרוץ בהנהגת ישראל ויהיה מישר אותם אל הטוב וסרחוק פז טרע,
בתכלית מה שאפשר.

(1) מה התבדל בין שני פרושיו, הבא ראיה לשמוט הלשון של "רהא"
ע"פ הפרוש השני?

x (2) מה הניעו לומר שהשני הוא ה"יותר נכון"?

x (3) היכן במקרא הרמז לאמרו זה של אחרון כפי שניתן כאן בדברי הרלב"ג
(וכפי שהארוהו חזלו: אותם שלום ורודף שלום וכו')?

תשובות יש לשלוח לגחמק ליגוביץ קרית סטה, ירושלים

העדרין מ. פרלמן

שאלות בטעמי המקרא

שאלות

א. בסדר יט יב הוא יתחטא-בו ביום השלישי וביום השביעי ימחר...

(1) חסבר את צירוף הטעמים בצלע הזאת (מדוע באו הטעמים פרי גרשין חביר, טפחה)
ומהו פירושו של הפסוק בהתאם לכך?

(2) איך היה צריך לפרשו, לו היו המלים "הוא יתחטא-בו ביום השלישי" סוטעסות
בטעמים: מהפך טפחה סונה זקף או תחליפיתם?

ב. כ ה ... וחוצאת לחס. מים טן-חסלע...

(1) האם המלה "וחוצאת" סוטעסות בפשט או בקומא?

(2) חסבר את הכרעתך.

תשובות בטעמי המקרא יש לשלוח למיכאל פרלמן, יבנה, ד.ג. חוף משרד